

EU-krönikan

Anton Nilsson, ministerråd

Den världsordning vi känner är i förändring. Det kan låta dramatiskt, men på många sätt är det verkligen ett sådant skifte vi befinner oss i just nu. Handeln i världen har inte på något sätt varit helt fri tidigare, men det har funnits vissa spelregler och en förutsägbarhet som gjort att företag i alla fall kan med viss säkerhet planera för framtiden. Med den nya presidenten i USA är fallet ett helt annat. Vid sidan av att handelsbegränsningar i sig skadar tillväxten, får den osäkerhet som finns just nu allvarliga konsekvenser för företagets vilja att investera, något som också kommer att påverka vår tillväxt och våra jobb.

USA:s nya syn på handel får också konsekvenser för andra politikområden. Om handel inte längre ses som ett verktyg för samarbete och gemensam tillväxt utan i stället som ett förhandlingskort ändras spelplanen rejält. Ett exempel där EU plötsligt står inför en svår och otrevlig avvägning är när man ser stora, amerikanska techbolag bryta mot de regler som finns i EU. Att implementera de tydliga och transparenta regler som finns kan plötsligt leda till motåtgärder i form av begränsad handel. Att garantera EU-medborgarna en korrekt behandling från techbolag kan plötsligt leda till att europeiska företag får sämre handelsvillkor. Ingen lätt situation för någon. I förra veckan beslutades dock i alla fall att två stora techbolag ska bötfällas för sina brott mot regelverket. Återstår att se hur det tas emot i USA.

Men trots osäkra tider i världspolitiken är det viktigt att komma ihåg att saker ändå sakta rullar på och att vardagen fortfarande är fylld av utmaningar som kan lösas.

I det här nyhetsbrevet kan ni bland annat läsa mer om hur de nya reglerna för körkort ser ut. De nya, digitala körkortet är ett konkret exempel på hur digitaliseringen kan göra vår vardag smidigare.

I den här månadens nyhetsbrev får ni också stifta bekantskap med en viktig person för Åland i Bryssel som kanske inte syns så mycket där hemma, nämligen Kristiina som är assistent här på representationen. Åland lägger generellt sett väldigt lite resurser på EU-bevakning. Om man jämför med andra regioner så kan man snabbt se att en heltidsanställd är väldigt lite, speciellt för en autonomi med lagstiftningsbehörighet. Till och med Färöarna, som inte ens är med i EU, har tre heltidsanställda på plats i Bryssel. Det gör att det är nödvändigt att verkligen ta vara på de resurser vi har tillgång till och där är Kristiina viktig. Hon håller koll och ordning på det administrativa och utan henne skulle jag ha mycket mindre tid att använda till faktisk EU-policy. Nu ska hon snart, tyvärr för mig, flytta hem till Finland men vi hoppas att hennes efterträdare är lika duktig.

Hoppas ni har en fortsatt trevlig vår!

Hälsningar från Bryssel

Anni Savolainen, praktikant

Hej igen!

April månad är förbi och detta innebär för min del att tre hela månader har spenderats i Bryssel, tänk vad tiden flyger i väg när man har roligt!

Även denna månad har bjudit på varma soliga dagar, men faktiskt har det "riktiga" Brysselvädret som jag på förhand blivit varnad för gett sig till känna nu och då. Temperaturen har fortsättningsvis ändå hållit sig över 10 grader och allting är grönt, så inte går det någon nöd på mig trots det.

I rådet har det varit fullt upp med att ro förslagen från föregående period i hamn, vilket även inkluderar flera förslag som går under åländsk behörighet. Ett av dessa är uppdateringen av körkortsdirektivet med introduceringen av digitala körkort och en standardiserad provperiod för nya förare. Mer om detta går att läsa längre ner i nyhetsbrevet!

April månad har även bjudit på flera roliga evenemang. Bland annat har en informell Ålandsbastu för de ålänningar som för tillfället huserar i Bryssel ordnats, vilket var riktigt trevligt! Tyvärr läggs bastukvällarna däremot på paus nu ett tag framöver på grund av renovering. Lagom opassligt med tanke på en eventuell bustufieber i Eurovision och Basel i mitten av månaden.

Så där annars har ett besök till grannstaden Leuven bockats av. Detta prickades in i samband med ett halvmaraton och stämningen var på topp både hos loppets deltagare och oss supportrar, en upplevelse minst sagt!

I Leuven hittas Belgiens största universitet och staden brukar i vanliga fall krylla av studenter i stället för löpare. Ryktena säger även att studentkulturen ska vara utmärkande i sitt slag. Tyvärr såg jag förhållandevis få studenter och väldigt lite av denna omtalade studentkultur, så med andra ord krävs det nog alltså ett återbesök från min sida i ett senare skede.

Till på detta har jag fått flera besök hemifrån. Brysselkunskaperna har därmed satts på prov då jag axlat rollen som personlig guide, men jag har även tagit tillfället i akt och testat en hel del nya restauranger och väffelställen. Bryssel är en väldigt rolig stad att bo i då det alltid något nytt att se och upptäcka. Outforskade ställen hittas i stadens alla hörn och det finns alltid något ölmärke eller något väffelställe som ännu behöver testas.

I skrivande stund väntar till näst en helgutflykt till Gent och Brygge vilket jag ser väldigt mycket fram emot, en uppdatering om det får ni i nästa nyhetsbrev.

Sköt om er tills dess och njut av våren, Vi ses!

Nya regler och standarder för körkort

Trafik I slutet av mars kom rådet och Europaparlamentet preliminärt överens om de nya bestämmelserna kring körkort. Förslaget lades fram 1 mars 2023 av Europeiska kommissionen som en del av deras trafiksäkerhetspaket och målet med paketet är att stärka den europeiska trafiksäkerheten med hjälp av flera nya åtgärder.

En stor förändring är introduktionen av digitala körkort. Tanken är att dessa ska bli den nya standarden i EU och ingå som en del i EU:s digitala plånbok. Digitaliseringen ska bland annat underlätta processen för att byta ut och förnya sitt körkort, även vid en eventuell flytt mellan medlemsstater. Mindre krångel helt enkelt! Fysiska körkort kommer däremot ännu gå att få tag på, bland annat om man inte har en kompatibel telefon, men kommer inte längre att ses som standard vid utfärdande. Ingen stress för den som föredrar ett fysiskt körkort, alltså. Det digitala körkortet kommer vara tillgängligt för EU-medborgare senast i slutet av 2030.

Körkortet, både digitala och fysiska, kommer ha en giltighetstid på 15 år, vilket innebär en förlängning av giltighetstiden. Men används körkortet som en id-handling kommer körkortet även i fortsättningen att vara giltigt i 10 år.

En annan förändring är att man kommer ha liknande, systematiska hälsokontroller när körkort utfärdas eller förnyas i EU. Detta innebär att personen som ansökt om ett nytt körkort kommer behöva göra antingen en läkarundersökning eller en självbedömning av sitt hälsotillstånd. Även reglerna kring provotid för nya förare kommer regleras mera på EU-nivå. Bland annat kommer en provotid på minst 2 år införas och under denna tid kommer strängare regler tillämpas om föraren kör påverkad av alkohol eller droger.

Man möjliggör även för yngre personer att skaffa sig ett B- eller C-körkort, med kravet att de hålls sällskap av en så kallad medförare tills att personerna nått den fastslagna åldersgränsen. Detta innebär alltså att 17-åringar kommer kunna skaffa sig ett B-körkort och köra vanliga passagerarbilar så länge personen är i sällskap med en erfaren medförare. Enligt studier som gjorts inom kommissionen så har så kallad ledsagad körning tidigare haft flera positiva effekter på trafiksäkerheten.

Till näst behöver Europaparlamentet och rådet ännu formellt godkänna denna överenskommelse efter att lagtexten granskats av institutionernas rättstjänster. Därefter har medlemsstaterna fyra år på sig att införliva direktivet i den egna lagstiftningen.

Ändringar i ett nötskal

- **Digitala körkort**
- **Systematiska läkarkontroller vid förnyelse av körkort**
- **Provotid på åtminstone 2 år**
- **Medförarsystem för kategori B och C**
- **Förlängd körkortsgiltighet till 15 år**

Handelspolitik

- Här är det EU-nivån som gäller!

Handel Sedan Donald Trump utsågs till USA:s 47:e president har handelspolitik och tariffer varit ett hett ämne i många debatter, både internationellt och i inrikesdebatter. I och med detta finns det många funderingar kring varför inte den egna medlemsstaten inför individuella åtgärder när det ses som behövligt.

Det är på grund av att handelspolitiken går under det som kallas EU:s exklusiva behörighet inom unionen. Det innebär att man enbart på EU-nivå kan lagstifta kring handelsfrågor och ingå internationella handelsavtal med andra länder. Detta är en stor styrka för medlemsländerna som tillsammans fungerar som en enda stor aktör på den globala arenan i stället för flera små. Däremot gör det även att medlemsstaterna själva inte kan föra sin egen handelspolitik.

Rent praktiskt betyder det att det är kommissionen som lägger fram nya förslag om vår handelspolitik och förhandlar om handelsavtal med tredjeländer. Kommissionen för alltså EU:s, och därmed även vår, talan i den internationella handeln. Även om de agerar som EU:s företrädare så måste dock handelspolitiken godkännas av medlemsstaterna i rådet, där ju som bekant medlemsstaternas regeringar finns representerade. De diskuterar vilket förhandlingsmandat kommissionen ska få och andra handelspolitiska åtgärder.

Till följd av Lissabonfördraget som trädde i kraft 2009 har även Europaparlamentet en roll i EU:s handelspolitik. I bland annat förhandlingar om frihandelsavtal och lagstiftning som rör handelspolitik krävs det ett godkännande av både ministerrådet och Europaparlamentet.

Även tullar tillhör EU:s exklusiva behörighet och medlemsstaterna ingår i en gemensam tullunion. I praktiken innebär detta att det råder fri handel inom EU-länderna, men att gemensamma tariffer tillämpas på varor som importeras från länder utanför tullunionen. EU:s tullar på importerade varor utgör cirka 14 procent av EU:s budget och kallas för EU:s egna medel.

Att Finland och Åland ingår i EU:s tullunion och är en del av EU innebär att vi inte får lägga egna tullar eller föra en skild handelspolitik utöver vad som bestämts på EU-nivå. För att lägga det i nutida kontext innebär det alltså att när president Trump presenterade tariffer för handel med bland annat EU tidigare i våras, så är det enbart på EU-nivå som eventuella handelspolitiska motåtgärder kan diskuteras och införas.

Det är alltså därför mot EU-nivån som man ska rikta blickarna om man vill följa de verkliga diskussionerna kring eventuella motåtgärder mot Trumps tullar!

40 år av fri rörlighet

Fri Rörlighet Inom större delen av EU råder det fri rörlighet, något som vi sällan tänker på men som bland annat betyder att vi kan resa snabbt och smidigt från Åland till Sverige utan att behöva stanna i några gränskontroller. Detta är tack vare att Finland är med i Schengenavtalet, en överenskommelse att avskaffa gränskontroller mot andra Schengenländer.

Den 14 juni 1985 undertecknades Schengenavtalet, som till början varit ett mellanstatligt projekt mellan de fem länderna Frankrike, Tyskland, Belgien, Nederländerna och Luxemburg. I år, när avtalet firar 40 år, är Schengenområdet en av EU:s viktigaste framgångar och världens största område för fritt resande.

Schengenområdet har utvidgas i flera omgångar och idag hör 25 utav 27 EU-länder, samt länderna Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz till Schengenområdet. De senaste tillskotten, Bulgarien och Rumänien, anslöt sig fullt ut så sent som den 1 januari 2025. Det är endast Cypern och Irland av EU-länderna som inte är fullvärdiga medlemmar av Schengenområdet, även om de deltar i flera samarbeten som ingår i avtalet.

Schengernavtalet innebär att personer som befinner sig innanför Schengenområdets yttre gränser inte behöver passera gränskontroller då de reser från ett Schengenland till ett annat. Schengenländerna har alltså avskaffat sina gränskontroller vid de inre gränserna och i stället infört samordnade kontroller vid Schengenområdets yttre gränser. Till följd av detta rör sig omkring 3,5 miljoner människor dagligen över de inre gränserna. Detta kan vara för att studera, besöka familjer och vänner, utflykter eller på grund av arbete. Nästan 1,7 miljoner européer bor i ett Schengenland men jobbar i ett annat.

Schengenavtalet gör nytta för de flesta sektorer i samhället, men en sektor som speciellt gynnas av detta avtal är turism- och kultursektorn tack vare den fria rörligheten. Enligt uppskattningar görs 1,25 miljarder resor årligen inom Schengenområdet. Detta är inte bara av européer utan även turister som kommer utifrån som också kan utnyttja den fria rörligheten så fort de passerat de yttre gränskontrollerna. Detta är tack vare att EUs gemensamma visumregler och viseringspolitik.

I Schengenområdet sker även gränsöverskridande samarbeten mellan polisen, tullmyndigheterna och gränskontrollmyndigheterna, bland annat genom gemensam övervakning och direkt kommunikation mellan myndigheterna.

Vid behov får länderna däremot som sista utväg återföra tillfälliga inre gränskontroller. Vid dessa tillfällen måste ett allvarligt hot mot landets säkerhet ha identifierats och de nationella myndigheterna ansett att det är nödvändigt att begränsa den fria rörligheten. Något som vi fick uppleva i omgångar under Covid-19 pandemin mellan 2020 och 2022. Standardpraxisen är däremot att gränserna ska hållas fria och att européerna även i fortsättningen ska få röra sig fritt mellan Schengenländerna.

Kommissionens plan för ett större utbud av miljövänliga produkter

Miljö I juli 2024 antogs förordningen om ekodesign för hållbara produkter och förordningen om energimärkning. I april i år kom sedan kommissionen med sin plan för hur dessa förordningar ska uppfyllas mellan åren 2025–2030. Detta är en fortsättning på den föregående arbetsplanen för ekodesign och energimärkning som gällde 2022–2024. Syftet med arbetsplanen och förordningarna är att förbättra hållbarheten på de europeiska produkter som släpps ut på EU-marknaden och att ge konsumenterna ett bättre urval av mer hållbara och energieffektiva produkter.

I planen har kommissionen listat de produkter som ska prioriteras under de fem kommande åren när det gäller införandet av krav på ekodesign och energimärkning. Syftet med designen och märkningen är att främja hållbara, reparerbara, cirkulära och energieffektiva europeiska produkter, en tanke som även introducerats i given för en ren industri och i konkurrenskraftskompassen. Att likställa produkternas hållbarhetskrav på EU-nivå förväntar man sig att kommer stärka den europeiska inre marknaden och förebygga handelshinder. Det ska också hjälpa till att garantera lika villkor, minska på administrativ börda och stärka EU:s globala konkurrenskraft.

I planen fokuserar man på speciellt fem olika produkter: stål och aluminium, textilier med fokus på specifikt kläder, möbler, däck och madrasser. Dessa produkter har kommissionen specifikt valt ut med tanke på dess potentiella bidrag till den cirkulära ekonomin. Kommissionen vill även införa olika krav på reparerbarhet för exempelvis hemelektronik och små hushållsapparater. Bland annat vill de införa reparerbarhetspoäng för produkter med störst återvinningspotential och krav på återvinningsbarhet för elektronisk utrustning.

De framtida planerade ekodesign- och energimärkningskraven på de listade produkterna kan delas in i två olika kategorier, där en rör produktens hållbarhet och den andra informationsfördelning:

Produktprestanda, vilket rör regler kring minsta hållbarhet, minsta energi- och resurseffektivitet, tillgången till reservdelar och minsta återvunnet innehåll.

Produktinformation så som viktiga produkttegenskaper och produkternas koldioxid- och miljöavtryck. Denna typ av information kommer vara tillgänglig via det digitala produktpasset eller via europeiska produktregistret för energimärkning.

Kraven på ekodesign och energimärkning kommer nu fastställas av kommissionen med hjälp av så kallade delegerande akter. Detta innebär att medlemsstaterna och europaparlamentarikerna valt att ge makt till kommissionen att introducera ändringar eller kompletteringar av vissa små och specifika delar i en viss lagstiftningsakt, som inte innebär en väsentlig förändring.

Möt Tiina - En betydande del av Team Åland i Bryssel

Den åländska representationen i Bryssel är ovanligt liten och har bara en fast anställd. Men det innebär inte att ministerrådet Anton är helt ensam! Till sin hjälp har han utöver en praktikant (Anni just nu) också Kristiina Stenqvist som assisterar ministerrådet med administrationen.

Kristiina, eller Tiina som hon kallas, är en allvetare som har svar på alla frågor, oberoende om det handlar om hur man navigerar i utrikesministeriets byråkrati, vilka restauranger i Bryssel som fungerar för middagsmöten, eller hur man arrangerar det praktiska kring ett event. Tiina är alltså en riktig klippa!

Tiina jobbar nu sina sista veckor här på representationen innan hon återvänder till Finland igen efter att ha spenderat de senaste 27 åren i Bryssel.

Vad är din koppling till den åländska representationen i Bryssel?

- Jag fungerar som stöd till Anton som ministerråd, detta kan bland annat innebära att hjälpa honom med reseplaneringen i samband med hans besök till Åland.

Tiina hjälper även till administrativt vid ordnandet av större evenemang vid åländska representationen. Dessutom finns Tiina tillgänglig för att hjälpa till med olika administrativa frågor som uppkommer, både i förhållande till Utrikesministeriet och de lokala förhållandena i Belgien.

Vad är det bästa med Åland?

-Ålandspannkakan! Den lagar jag med jämna mellanrum hemma hos mig nu för tiden, efter att jag fått receptet på en självstyrelsedagsmottagning.

Tiina konstaterar samtidigt att det är ett tag sen hon besökte Åland senast och att hon verkligen ska passa på nu när hon återvänder till Finland, men denna gång med cykeln!

Vad är det bästa med Bryssel?

- Staden är färgrik på flera olika sätt. Både bildligt och visuellt, men också substansmässigt. Man vet aldrig vad man hittar när man upptäcker Bryssel och nu som då stöter man på nya, trevliga överraskningar.

Tiinas måsten vid ett besök till Bryssel!

- Bryssels många museer och parker
- Spårvagnstur upp till monumentet Atomium
- Kulturcentret Tour & Taxi's
- Les Tissus du Chien Vert (ett måste för tygälskaren!)

Månadens Belgienkuriosa!

Visste du att Saxofonen har sitt ursprung från Belgien?

Instrumentet uppfanns på 1940-talet av belgaren Adolphe Sax som föddes i staden Dinant, cirka 1,5 timme sydost om Bryssel.

April i bilder

Åland är med i projektet 2030CATALYSTS, ett samarbete mellan europeiska regioner för att uppnå de globala utvecklingsmålen. På bilden syns Ålands talare Micke Larsson under kickoff-mötet.

Ålandsgänget under bastukvällen. Det är alltid trevligt att samlas med andra ålänningar i Bryssel!

De tre rådsbyggnaderna (fr.v.) Justus Lipsius, Europabyggnaden och LEX. Här hålls rådets möten.

Mejlet skickas av Ålands landskapsregerings representant i Bryssel. Nyhetsbrevet skrivs och redigeras av Anni Savolainen. Tanken är att mejlet ska sammanlänka ålänningar med EU-frågor på agendan. Hör av er om ni har frågor eller specifika EU-ärenden ni vill att vi bevakar.

[Föregående nyhetsbrev hittar du här!](#)

Ni når oss via:

anton.nilsson@gov.fi & anni.savolainen@gov.fi

Facebook: [Ålands landskapsregering i EU](#)